

వార్షికి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - దశరథసమాశ్వాసనమ్

|| దశరథసమాశ్వాసనమ్ ||

తతః కమలపత్రాక్షః శ్యామో నిరుదరో మహాన్ |

ఉవాచ రామస్తం సూతం పితురాఖ్యాహి మామితి || 1 ||

స రామప్రేషితః క్షిప్రం సంతాపకలుషేంద్రియః |

ప్రవిశ్య నృపతిం సూతో నిఃశ్వసంతం దదర్శ హ || 2 ||

ఉపరక్తమివాదిత్యం భస్మచ్ఛన్నమివానలమ్ |

తటాకమివ నిస్తోయమపశ్యజ్జగతీపతిమ్ || 3 ||

ఆలోక్య తు మహాప్రాజ్ఞః పరమాకులచేతనమ్ |

రామమేవానుశోచంతం సూతః ప్రాంజలిరాసదత్ || 4 ||

తం వర్ధయిత్వా రాజానం సూతః పూర్వం జయాశిషా |

భయవిక్లబయా వాచా మందయా శ్లక్ష్మమబ్రవీత్ || 5 ||

అయం స పురుషవ్యామ్రో ద్వారి తిష్ఠతి తే సుతః |

బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం దత్త్వా సర్వం చైవోపజీవినామ్ || 6 ||

స త్వా పశ్యతు భద్రం తే రామః సత్యపరాక్రమః |

సర్వాన్సుహృద ఆపృచ్ఛ్య త్వామిదానీం దిదృక్షతే || 7 ||

గమిష్యతి మహారణ్యం తం పశ్య జగతీపతే |

వృతం రాజగుణైః సర్వైరాదిత్యమివ రశ్మిభిః || 8 ||

స సత్యవాదీ ధర్మాత్మా గాంభీర్యాత్సాగరోపమః |

ఆకాశ ఇవ నిష్పంకో నరేంద్రః ప్రత్యువాచ తమ్ || 9 ||

సుమంత్రానయ మే దారాన్యే కేచిదిహ మామకాః |

దారైః పరివృతః సర్వైర్ద్రష్టుమిచ్ఛామి రాఘవమ్ || 10 || [ధార్మికమ్]

సోఽంతఃపురమతీత్యైవ స్త్రియస్తా వాక్యమబ్రవీత్ |

ఆర్యాహ్వయతి వో రాజాఽగమ్యతాం తత్ర మా చిరమ్ || 11 ||

ఏవముక్తాః స్త్రియః సర్వాః సుమంత్రేణ నృపాజ్ఞయా |

ప్రచక్రముస్తద్భవనం భర్తురాజ్ఞాయ శాసనమ్ || 12 ||

అర్ధసప్తశతాస్తాస్తు ప్రమదాస్తామ్రులోచనాః |

కౌసల్యాం పరివార్యాథ శనైర్జగ్గుర్భృతవ్రతాః || 13 ||

వార్షికి రామాయణం-

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - దశరథసమాశ్వాసనమ్

ఆగతేషు చ దారేషు సమవేక్ష్య మహీపతిః |
 ఉవాచ రాజా తం సూతం సుమంత్రానయ మే సుతమ్ || 14 ||
 స సూతో రామమాదాయ లక్ష్మణం మైథిలీం తదా |
 జగామాభిముఖస్తూర్ణం సకాశం జగతీపతేః || 15 ||
 స రాజా పుత్రమాయాంతం దృష్ట్వా దూరాత్యతాంజలిమ్ |
 ఉత్పాతాసనాత్తూర్ణమార్తః స్త్రీజనసంవృతః || 16 ||
 సోఽభిదుద్రావ వేగేన రామం దృష్ట్వా విశాంపతిః |
 తమసంప్రాప్య దుఃఖార్తః పపాత భువి మూర్చితః || 17 ||
 తం రామోఽభ్యపతత్క్రిప్తం లక్ష్మణశ్చ మహారథః |
 వినంజ్ఞమివ దుఃఖేన సశోకం నృపతిం తదా || 18 ||
 స్త్రీసహస్రనినాదశ్చ సంజజ్ఞే రాజవేత్సని |
 హా హా రామేతి సహసా భూషణధ్వనిమూర్చితః || 19 ||
 తం పరిష్వజ్య బాహుభ్యాం తావుభౌ రామలక్ష్మణౌ |
 పర్యంకే సీతయా సార్థం రుదంతః సమవేశయన్ || 20 ||
 అథ రామో ముహూర్తేన లబ్ధసంజ్ఞం మహీపతిమ్ |
 ఉవాచ ప్రాంజలిర్భూత్వా శోకార్ణవపరిప్లుతమ్ || 21 ||
 ఆపృచ్ఛే త్వాం మహారాజ సర్వేషామీశ్వరోఽసి నః |
 ప్రస్థితం దండకారణ్యం పశ్య త్వం కుశలేన మామ్ || 22 ||
 లక్ష్మణం చానుజానీహి సీతా చాన్వేతి మాం వనమ్ |
 కారణైర్భహుభిస్తథైర్వార్యమాణౌ న చేచ్ఛతః || 23 ||
 అనుజానీహి సర్వాన్ః శోకముత్సృజ్య మానద |
 లక్ష్మణం మాం చ సీతాం చ ప్రజాపతిరివ ప్రజాః || 24 ||
 ప్రతీక్షమాణమవ్యగ్రమనుజ్ఞాం జగతీపతేః |
 ఉవాచ రాజా సంప్రేక్ష్య వనవాసాయ రాఘవమ్ || 25 ||
 అహం రాఘవ కైకేయ్యా వరదానేన మోహితః |
 అయోధ్యాయాస్త్యమేవాద్య భవ రాజా నిగృహ్య మామ్ || 26 ||
 ఏవముక్తో నృపతినా రామో ధర్మభృతాం వరః |
 ప్రత్యువాచాంజలిం కృత్వా పితరం వాక్యకోవిదః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - దశరథసమాశ్వాసనమ్

భవాన్స్వర్ణసహస్రాయ పృథివ్యా నృపతే పతిః |
 అహం త్వరణ్యే వత్స్వామి న మే కార్యం త్వయాఽన్యతమ్ || 28 ||

నవ పంచ చ వర్షాణి వనవాసే విహృత్య తే |
 పునః పాదౌ గ్రహీష్యామి ప్రతిజ్ఞాంతే నరాధిప || 29 ||

రుదన్నార్తః ప్రియం పుత్రం సత్యపాశేన సంయతః |
 కైకేయ్యా చోద్యమానస్తు మిథో రాజా తమబ్రవీత్ || 30 ||

శ్రేయసే వృద్ధయే తాత పునరాగమనాయ చ |
 గచ్ఛస్వారిష్టమవ్యగ్రః పంథానమకుతోభయమ్ || 31 ||

న హి సత్యాత్మనస్తాత ధర్మాభిమనసస్తవ |
 వినివర్తయితుం బుద్ధిః శక్యతే రఘునందన || 32 ||

అద్య త్విదానీం రజనీం పుత్ర మా గచ్ఛ సర్వథా |
 ఏకాహదర్శనేనాపి సాధు తావచ్ఛరామ్యహమ్ || 33 ||

మాతరం మాం చ సంపశ్యన్వసేమామద్య శర్వలమ్ |
 తల్పితః సర్వకామైస్త్యం శ్వః కాలే సాధయిష్యసి || 34 ||

దుష్కరం క్రియతే పుత్ర సర్వథా రాఘవ త్వయా |
 మత్ప్రియార్థం ప్రియాంస్తుక్త్వా యద్యాసి విజనం వనమ్ || 35 ||

న చైతన్నే ప్రియం పుత్ర శపే సత్యేన రాఘవ |
 భన్నయా చలితస్త్వస్త్రి స్త్రియా భన్నాగ్నికల్పయా || 36 ||

వంచనా యా తు లభా మే తాం త్వం నిస్తర్తుమిచ్ఛసి |
 అనయా వృత్తసాదిన్యా కైకేయ్యాఽభిప్రచోదితః || 37 ||

న చైతదాశ్చర్యతమం యత్త్వం జ్యేష్ఠః సుతో మమ |
 అపాన్యతకథం పుత్ర పితరం కర్తుమిచ్ఛసి || 38 ||

అథ రామస్తథా శ్రుత్వా పితురార్తస్య భాషితమ్ |
 లక్ష్మణేన సహ బ్రాత్రా దినో వచనమబ్రవీత్ || 39 ||

ప్రాప్స్వామి యానద్య గుణానో మే శ్వస్తాన్మదాస్యతి |
 ఉపక్రమణమేవాతః సర్వకామైరహం వృణే || 40 ||

ఇయం సరాష్ట్రా సజనా ధనధాన్యసమాకులా |
 మయా విస్మృష్టా వసుధా భరతాయ ప్రదీయతామ్ || 41 ||

వార్షికి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - దశరథసమాశ్వాసనమ్

వనవాసకృతా బుద్ధిర్న చ మేఽద్య చలిష్యతి |
యస్తుష్టేన వరో దత్తః కైకేయ్యో వరద త్వయా || 42 ||

దీయతాం నిభిలేనైవ సత్యస్త్యం భవ పార్థివ |
అహం నిదేశం భవతో యథోక్తమనుపాలయన్ || 43 ||

చతుర్దశ సమా వత్స్యే వనే వనచరైః సహ |
మా విమర్శ్య వసుమతీ భరతాయ ప్రదీయతామ్ || 44 ||

న హి మే కాంక్షితం రాజ్యం సుఖమాత్మని వా ప్రియమ్ |
యథానిదేశం కర్తుం వై తవైవ రఘునందన || 45 ||

అపగచ్ఛతు తే దుఃఖం మా భూర్భాష్పపరిప్లుతః |
న హి క్షుభ్యతి దుర్దర్షః సముద్రః సరితాం పతిః || 46 ||

నైవాహం రాజ్యమిచ్ఛామి న సుఖం న చ మైథిలీమ్ |
నైవ సర్వానిమాన్మామాన్త్య స్వర్గం నైవ జీవితమ్ || 47 ||

త్వామహం సత్యమిచ్ఛామి నాన్యతం పురుషర్షభ |
ప్రత్యక్షం తవ సత్యేన సుకృతేన చ తే శపే || 48 ||

న చ శక్యం మయా తాత స్థాతుం క్షణమపి ప్రభో |
స శోకం ధారయస్వేమం న హి మేఽస్తి విపర్యయః || 49 ||

అర్థితో హ్యస్తి కైకేయ్యా వనం గచ్ఛేతి రాఘవ |
మయా చోక్తం వ్రజామీతి తత్సత్యమనుపాలయే || 50 ||

మా చోత్కంఠాం కృథా దేవ వనే రంస్యామహే వయమ్ |
ప్రశాంతహరిణాకీర్ణే నానాశకునినాదితే || 51 ||

పితా హి దైవతం తాత దేవతానామపి స్మృతమ్ |
తస్మాద్దైవతమిత్యేవ కలిష్యామి పితుర్వచః || 52 ||

చతుర్దశసు వర్షేషు గతేషు నరసత్తమ |
పునర్దక్షసి మాం ప్రాప్తం సంతాపోఽయం విముచ్యతామ్ || 53 ||

యేన సంస్తంభనీయోఽయం సర్వో బాష్పగళో జనః |
స త్వం పురుషశార్దూల కిమర్థం విక్రియాం గతః || 54 ||

పురం చ రాప్తం చ మహీ చ కేవలా మయా నిసృష్టా భరతాయ దీయతామ్ |
అహం నిదేశం భవతోఽనుపాలయ స్వనం గమిష్యామి చిరాయ నేవీతుమ్ || 55 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - దశరథసమాశ్వాసనమ్

మయా నిన్యస్థాం భరతో మహీమిమాం సశైలషండాం సపురాం సకాననామ్ |
శివాం సుసీమామనుశాస్తు కేవలం

త్యయా యదుక్తం నృపతే తథాఽస్తు తత్ || 56 ||

న మే తథా పార్థివ ధీయతే మనో మహత్సు కామేషు న చాత్మనః ప్రియే |
యథా నిదేశే తవ శిష్టసమ్మతే వ్యపైతు దుఃఖం తవ మత్యతేఽనఘ || 57 ||

తదద్య నైవానఘ రాజ్యమవ్యయం న సర్వకామాన్ష సుఖం న మైథిలీమ్ |
న జీవితం త్వామన్యతేన యోజయన్ప్రణీయ సత్యం వ్రతమస్తు తే తథా || 58 ||

ఫలాని మూలాని చ భక్తయన్వనే గిరింశ్చ పశ్యన్సరితః సరాంసి చ |
వనం ప్రవిశ్యైవ విచిత్రపాదపం సుభీ భవిష్యామి తవాస్తు నిర్భృతిః || 59 ||

ఏవం న రాజా వ్యసనాభిపన్నః శోకేన దుఃఖేన చ తామ్యమానః |
ఆలింగ్య పుత్రం సువినష్టసంజ్ఞో మోహం గతో నైవ చిచేష్ట కించిత్ || 60 ||

దేవ్యస్తతః సంరురుదుః సమేతా స్తాం వర్జయిత్వా నరదేవపత్నీమ్ |
రుదస్సుమంత్రోఽపి జగామ మూర్ఛాం హాహాకృతం తత్ర బభూవ సర్వమ్ || 61 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే చతుస్త్రింశః
సర్గః || 34 ||

